MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-26 ta' Frar, 2009

Citazzjoni Numru. 540/2003

Stephen Borg.

vs

Godwin Sant u b'digriet tat-28 ta' Awwissu 2003 awtorizzata tintervjeni fil-kawza s-socjeta` Montaldo Insurance Agency Limited bhala Agenti u in rapprezentanza tas-socjeta` estera American Home Assurance Company.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 3 ta' Guju 2003 a fol. 1 tal-process, u pprezentata quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onor. Mhallef Noel Cuschieri fejn gie premess:-

Illi fid-disgha (9) ta’ Lulju tas-sena elfejn u tnejn (2002) f’Hal Far limiti ta’ Birzebbuga, waqt li Stephen *sive* Steve Borg kien qed jaqsam it-triq, huwa safa vittma ta’ incident tat-traffiku, f’liema incident is-sewwieq tal-vettura Escort Ford bin-numru ta’ registreazzjoni IAE – 553 proprjeta` ta’ Robert Sant u li kienet qed tigi misjuqa mill-konvenut Godwin Sant, laqtet u tajret lill-attur u pprokuratlu danni fizici u medici konsiderevoli (fosthom griehi gravi u ta’ natura permanenti) liema danni jirrizultaw mill-*case summery* tal-Isptar San Luqa hawn anness u mmarkat bhala Dokument “SB 1”;

Illi l-imsemmi ncident sehh unikament tort u htija, b’ negligenza, traskuragni, imperizja, sewqan eccessiv, u naqqas ta’ tharis tar-regolamenti tat-traffiku da parti tal-konvenut;

Illi b’ konsegwenza ta’ dan l-istess incident, li ghalih kien unikament responsabbli l-konvenut, l-attur sofra griehi ta’ natura gravi u *per durata*, danni attwali kif ukoll danni futuri ‘*lurcum cessans*’ kif sejjer jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

Illi l-konvenut gie interpellat ghal diversi drabi sabiex jghaddi ghal-likwidazzjoni u hlas ta’ danni kawzati minnu, izda baqa’ inadempjenti;

Illi ghalhekk l-istess attur talab lill-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m’ghandhiex:-

1. Tiddikjara lill-konvenut responsabbli ghall-incident awtomobilistiku li sehh f’Hall Far limiti ta’ Birzebbuga, fid-9 ta’ Lulju 2002 u ghad-danni konsegwenzjali li garrab l-attur bhala rizultat ta’ dan l-incident;

2. Tillikwida, okkorrendo bl-opra ta’ periti nominandi, d-danni sofferti mill-attur rizultata ta’ dan l-istess incident;

3. Tikkundanna lill-istess konvenut ihallas lill-attur d-danni hekk likwidati mal-imghaxijiet legali.

Bir-riserva ghal kull azzjoni fil-ligi, bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra interpellatorja tat-22 ta' Ottubru 2002 u tal-ittra ufficjali presentata fil-25 ta' Frar 2003 u bl-imghaxijiet kontra l-konvenut ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-attur a fol. 2 tal-process;

Rat il-lista tax-xhieda u dokument esebit a fol. 3 sa 5 tal-process;

Rat li din il-kawza kienet appuntata ghas-smiegh minn din il-Qorti diversament presjeduta mill-Onor. Mhallef Noel Cuschieri ghas-seduta tal-24 ta' Ottubru 2003.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut datata 18 ta' Gunju 2003 a fol. 10 tal-process fejn gie eccepit:-

1. Illi l-incident mertu tac-citazzjoni odjerna ma sehhx htija tal-eccipjenti u sehh unikament minhabba f'illi l-attur qabad u qasam minn *main road* minghajr ma ha l-prekawzjonijiet mehtiega u per konsegwenza u peress li huwa qabad u qasam habta u sabta sehh l-incident in kwistjoni.

2. Illi konsegwentement, l-eccipjenti ma ghandu jhallas ebda danni li huma allegatament sofferti minn l-attur.

3. Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenut a fol. 10 u 11 tal-process.

Rat ir-rikors ta' Montaldo Insurance Agency Limited bhala agenti u in rapprezentenza tas-socjeta` estera American Home Assurance Company datat 25 ta' Awwissu 2003 a fol 12 tal-process fejn esponiet illi hija ghandha interess fl-andament u l-ezitu tal-kawza billi hija s-socjeta` assiguratrici tal-konvenut u ghalhekk talbet lill din il-Qorti sabiex tintervjeni fil-kawza; u l-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri laqghet it-talba bid-digriet taghha moghti fit-28 ta' Awwissu kif jidher a fol. 13 tal-process.

Rat in-nota ta’ eccezzjonijiet tas-socjeta` Montaldo Insurance Agency Limited bhala agenti u in rapprezentanza tas-socjeta estera American Home Assurance Company datata 12 ta’ Settembru 2003 a fol. 14 tal-porcess fejn eccepiet:-

Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante*:

1. Illi ghall-incident in kwistjoni kien unikament responsabbli l-attur Stephen Borg b’kawza ta’ neglegenza, traskuragni u nuqqas ta’ prekawzjonijiet mehtiega filwaqt illi huwa qabad u qasam it-triq quddiem il-karozza u sehh l-incident.

2. Illi *in vista* tal-premess ma huwa dovut lilu ebda hlas ta’ danni allegatament sofferti.

Salv eccezzjonijiet ohra ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tas-socjeta` ntervenuta fil-kawza a fol. 15 tal-process

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri fejn fis-seduta tat-12 ta’ Novembru 2004 meta ssejhet il-kawza deher Dr. Chris Cardona ghall-attur prezenti u l-konvenut. L-attur talab li jigi nominat espert mediku (ortopediku). Il-Qorti nnominat lill-konsulent ortopediku Mr. Carmel Sciberras, a spejjez provizorji tal-attur, biex jezamina lill-istess attur. Il-kawza baqghet differita ghas-26 ta’ Jannar 2005 ghall-konkluzjoni tal-provi tal-attur u ghar-rapport mediku.

Rat ir-rapport tal-espert mediku Dr. Carmel Sciberras datat 17 ta’ Dicembru 2004 u mahluf *seduta stante* fis-*stante* tal-4 ta’ Marzu 2005 liema rapport jinsab a fol. 51 sa 53 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif hekk presjeduta fejn fis-seduta tal-14 ta’ Marzu 2006 il-Qorti nnominat bhala Assistent Gudizzjarju lil Dr. Josette

Demicoli sabiex izomm seduta wahda ghall-eskussjoni mill-intervenut fil-kawza tal-Perit Mediku Mr. Carmel Sciberras.

Rat il-verbal tas-seduta mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr. Josette Demicoli fejn xehed Mr. Carmel Sciberas in eskussjoni (fol.76).

Rat in-nota tas-socjeta` Montaldo Insurnce Agency Limited bhala agenti u in rapprezentanza tas-socejta` estera American Home Assurance Company datata 23 ta’ Mejju 2006 a fol. 91 tal-process li permezz taghha, in ottemprenza mal-verbal tas-16 ta’ Mejju 2006 ipproponiet is-segwenti periti addizzjonili:- Il-Kirurgu Frederick Zammit Maempel, Il-Kirurgu Raymond Gatt, u l-Kirurgu Ivan Esposito; u l-Qorti, wara li rat id-digriet taghha datata 16 ta’ Mejju 2006 innominat bhala periti perizjuri lil Mr. Frederick Zammit Maempel, Mr. Bernard Anthony u Mr. Charles Grixti, u dan a spejjez provizorji lill-intervenut fil-kawza kif jidher fid-digriet tal-Qorti tal-4 ta’ Settembru 2006 a fol. 92 tal-porcess.

Rat ir-rikors tas-socjeta` Montaldo Insurnce Agency Limited bhala agenti u in rapprezentanza tas-socejta` estera American Home Assurance Company datat 26 ta’ Settembru 2006 a fol. 95 tal-process fejn l-esponenti talbu lill-Qorti joghgobha tirrevoka *contrario imperio* d-digriet taghha tal-4 ta’ Settembru 2006 in kwantu nnominat lil Mr. Charles Grixti bhala perit addizzjonali u dan ghar-ragunijiet hemm indikati u joghgobha tinnomina espert mediku iehor bhala perit addizzjonali minflok Mr. Charles Grixti; u l-Qorti, bid-digriet taghha moghti fid-29 ta’ Settembru 2006 laqghet it-talba u issostitwiet lil Mr. Charles Grixti b’Mr. Raymond Gatt, kif jidher a fol. 99 tal-porcess.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif presjeduta fejn fis-seduta tal-25 tal-Ottubru 2006 il-Qorti nnominat bhala Assistent Gudizzjarju lil Dr. Josette Demicoli sabiex izzomm zewg seduti fil-mori ta’ dan id-differiment ghall-kontro-ezamijiet kollha relattivi tal-

partijiet, liema provi ma jkunux producibbli bil-procedura tal-affidavit, u l-provi tal-partijiet gew iddikjarati maghluqa.

Rat il-verbali tas-seduti kollha mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjarju Josette Demicoli fejn fil-12 ta' Jannar 2007 xehed Stephen Borg in kontro ezami (fol. 113).

Rat ir-rapport addizzjonali mahluf mill-periti medici perizjuri Mr. Frederick Zammit Maempel, Mr. Anthony Bernard, u Mr. Ray Gatt kif jidher a fol. 117 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif presjeduta fejn fis-seduta tal-21 ta' Ottubru 2008 meta ssejhet il-kawza ma deher hadd. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-26 ta' Frar 2009.

Rat ix-xhieda kollha hemm moghtija.

Rat l-atti kollha pprezentati mill-partijiet u d-digrieti relattivi taghhom.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. <u>KONSIDERAZZJONIJIET.</u>

Illi din hija kawza fejn l-attur li kien qed jaqsam it-triq safa' investit minn vettura misjuqa mill-konvenut u allura qed jitlob li l-istess konvenut jigi ddikjarat responsabbli ghall-istess u konsegwentement jigi kkundannat ihallas id-danni li jigu likwidati minn din il-Qorti. Kemm il-konvenut u s-socjeta' intervenuta fil-kawza qed jilqghu ghat-talbiet attrici billi ecceppew li l-istess incident sehh minhabba nuqqas ta' attenzjoni tal-attur meta kien qed jaqsam it-triq.

Illi f'materja ta' incidenti tat-traffiku hemm is-sentenza **"Il-Pulizija vs Dockyard PC 347 Carmel Mifsud"** (App. Krim. – 26 ta' Gunju 1954) fejn inghad li meta ma kienx hemm regolamenti li jiddixxiplinaw il-*pedestrians* intqal li l-*pedestrian* li jaqsam it-triq ghandu d-dritt kollu li d-*driver*

juza’ d-diligenza mehtiega biex jevitah, anki jekk il-*pedestrian* jaqsam negligentement; u d-*driver* ghandu jkun ritenut responsabbli, jekk ikun naqas minn xi dmir tieghu b’mod li jkun pogga ruhu fil-posizzjoni li ma setax jevita l-investiment tal-*pedestrian.* Il-kaz li fih id-*driver* jista’ jkun ezentat mir-responsabbilta’ hu dak biss li fih il-*pedestrian,* b’xi att inaspettat u subitaneu, jew xort’ohra b’xi ghemil tieghu, ikun qieghed lid-*driver* f’pozizzjoni li, anki bl-uzu tad-diligenza mehtiega, dan ma setax assolutament jevita l-investiment.

Illi fis-sentenza fl-ismijiet **“Joseph Micallef vs Joseph Sammut”** (P.A. (RCP) 28 ta’ Gunju 2001) gie ritenut:-

“Illi ma dan irid jinghad ukoll li l-utent tat-triq u mhux is-sewwieq biss ghandu wkoll l-obbligi tieghu li jrid josserva sabiex ma johloqx periklu lill-utenti l-ohra tat-triq, u fil-fatt irid jipprova li huwa “used such care for his own safety as is a reasonably prudent man would exercise under the same circumstances” (Gibb para 127).”

Illi relevanti wkoll dak li inghad fis-sentenza **“Rita Calleja vs Joseph Agius”** (PA (JSP) 5 ta’ Ottubru 1995 – Vol. LXXIX.ii.1277) fejn gie riaffermat il-principju li:-

“Jekk pedestrian ikun qieghed ruhu f’post fejn mhux suppost ikun u d-driver li jkun qieghed isuq karozza b’mod regolari jsib ruhu f’posizzjoni ta’ emergenza subbitaneja minhabba fih, dak id-driver m’ghandux jigi tenut hati ta’ sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista’ jsofri f’dik il-kontingenza (Vol. XXXIX.iv.1031)”.

Illi dwar id-difiza tas-*sudden emergency* ma tistax tigi sollevata b’success meta kien hemm “qabel” vjolazzjoni mill-parti tad-*driver,* ghax allura jkun hu stess li holoq l-emergenza b’dik li tissejjah *self-created incapacity* in kwantu li ma setax izomm *a tempo, stante* li kien miexi bi *speed* zejjed (*vide* **“Il-Pulizija vs Capt. Arthur Gera”,** 13 ta’ Dicembru 1958)

Illi imbaghad fis-sentenza **“Antonella Tonna vs Roderick Gauci et”** (P.A. (G.V.) – 8 ta’ Ottubru 2004 - Cit. Nr: 2025/00/GV) intqal hekk :-

“Skond il-gurisprudenza ta’ dawn il-Qrati ma hemmx dubju li pedestrian huwa ntitolat ghall-ezercizzju ta’ reasonable care da parti tad-drivers, anke meta jinzlu mill-bankina u jkun fil-carriageway, u ghalhekk il-fatt li pedestrian kien fil-carriageway ma jezonerax lid-driver mill-htija, jekk dan id-driver ma jkunx uza reasonable care” (App. Krim P vs C Demicoli Vol 37 p4 p 1157)”.

“M’hemmx presunzjoni li pedestrian ghandu dejjem ragun. Imma lanqas m’ghandu jitqies bhala intruz” (App. Civ. Bongailas vs Mercieca Vol.L 1 p 15)”.

Illi fis-sentenza ohra ricenti fl-ismijiet **“John Ransley et vs Edward Restall et”** (P.A. (LFS) – 10 ta’ Mejju 2005 - Cit Nru: 154/02/LFS) inghad ukoll li:-

“Dwar il-pedestrian jinghad li dan ghandu juza l-massimu prudenza meta jigi biex jaqsam triq. L-artikoli 20 u 21 tal-Highway Code jghidu hekk :-

‘20. Always use subways, footbridges, pedestrian crossings or central refuges, where provided. Otherwise, cross the road where you have a clear view of the road both ways.

21. Before you cross, stop at the kerb, look right, look left, and look right again. Do not cross before the road is clear.’

*“Il-**pedestrian** suppost li jara vettura gejja ghax din ma taqax mis-sema. Ukoll fattur indikattiv dwar tort ta’ **pedestrian** huwa meta jkun ghadu kif nizel il-bankina ghax jekk ikun kwazi qasam it-triq allura d-driver ikun kellu possibilita’ kbira li jilhaq jarah. Li persuna tintlaqat vicin tal-bankina minn fejn tibda taqsam, hija indikattiva ta’ distanza ravvicinata hafna ghall-karozza li ttajjarha. Ara sentenza tal-Qorti tal-Appell Civili Superjuri fl-ismijiet*

***"Micallef George noe vs Camenzuli Gordon"** deciza fis-7 ta' Ottubru, 1997."*

Illi fis-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fl-ismijiet **"Joseph Mifsud proprio et noe vs Tania Craus"** (A.C. 7 ta' Ottubru 2005 - App. Civ 1417/96) gie osservat:-

"Illi hu d-dmir ta' sewwieq li jzomm dak li komunament tissejjah 'a reasonable look out', liema dmir igib mieghu li s-sewwieq jara dak li jkun ragjonevolment vizibbli…" 'Reasonable look out' ifisser id-dmir li s-sewwieq jara dak li jkun ragjonevolment vizibbli jew ahjar in plain view [Vol. LXXXII.III.322]. 'The duty to look implies the duty to see what is in plain view' [Gibbs – Trial of Motor Car Accident Cases Sec.54]. Izda ghalkemm is-sewwieq ghandu l-obbligi fuq premessi, anke il-pedestrian ghandu certu obbligi li jrid josserva qabel ma jinvadi territorju li mhux tieghu, u cioe' qabel ma jaqsam il-karregjata."

Illi dwar l-obbligi tas-sewwieq inghad fis-sentenza gja citata **"John Ransley et vs Edward Restall et"** (P.A. (LFS) – 10 ta' Mejju 2005 - Cit Nru: 154/02/LFS) fejn gie kkonfermat li:-

*"Is-sewwieq ghandu jipprova jiehu azzjoni evasiva biex jevita li jolqot lill-pedestrian u dan specjalment jekk ma jkunx qieghed isuq b'velocita' eccessiva. Apparti mill-azzjoni evasiva biex ma jolqotx il-pedestrian, normalment is-sewwieq jiehu azzjoni relattiva – u cioe' jaghfas il-brake meta jirrejalizza bil-presenza ta' persuna ohra quddiemu. Ghandu l-obbligu li jkollu dwal bizzejjed, u aktar ma hemm vizwali limitata ghandu aktar ikollu velocita' moderata hafna. L-istess jinghad jekk it-triq ikollha kunfigurazzjoni li tillimita l-vizwali. Irid ma jeccedix il-massimu permess mill-ligi dwar velocita' u dan l-obbligu jizdied jekk ikun qieghed isuq vicin ta' xi skola, knisja, jew playing field. [Ara f'dan is-sens **"George Micallef pro et noe v Gordon Camenzuli"** deciza 7 ta' Ottubru, 1997 mill-Onor. Qorti tal-Appell Civili Superjuri.]"*

Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz in ezami din il-Qorti thoss li mill-provi prodotti rrizulta li l-attur fid-data tad-9 ta'

Lulju 2002 fil-11.00.a.m. kien qieghed Hal Far fil-limiti ta' Birzebbuga u beda jaqsam it-triq flimkien ma' Josianne Vella li kienet xi ftit passi warajh fuq ix-xellug taghha; l-istess attur jghid li huwa hares lejn iz-zewg nahat tat-triq (affidavit datat 17 ta' Frar 2004 - fol. 21) qabel ma' qasam izda ma ra l-ebda karozza, mentri Josianne Vella tghid li meta hija harset fuq il-lemin taghha rat karozza *"gejja li kienet il-boghod hafna",* u tghid li sabiex intlaqat bilfors din kienet miexja bi *speed* ghaliex waslet fuqhom f'hakka t'ghajn (affidavit datat 18 ta' Marzu 2004 - fol. 26) u litteralment tajret lill-attur.

Illi pero' fil-kontro-ezami tieghu l-istess attur (12 ta' Jannar 2007 – fol. 116) jghid li huwa ra dawl li pero' *"kien il-boghod hafna, li kien il-fuq tat-triq, dan kien fuq il-lemin tieghi. Nghid li kieku ma rajtux 'il boghod, jiena ma kontx ser nazzarda naqsam".*

Illi jirrizulta wkoll li s-sewwieq tal-vettura Reg. No. IAE - 553 li tajret lill-attur kien il-konvenut li waqaf wara l-incident ghal ftit mumenti biex jara x'gara u ghaliex induna li kien tajjar persuna u peress li sostna li kien fi stat ta' xokk u ra hafna nies beza' (anke ghaliex kien hemm minn qallu jekk jigi missier l-attur jidhol fl-inkwiet) ghalkemm wara li kellem lill-huh Robert Sant (proprjetarju tal-vettura), huwa mar l-ghassa tal-pulizija l-Qawra u rrapporta l-incident (Spettur Nadia Falzon – xhieda tal-21 ta' Frar 2004) fejn sostna li ma kienx ra lill-konvenut peress li *"he was blinded by the bright of two vehicles which were coming from the opposite direction"* (okkorenza – fol. 37 *et sequitur).*

Illi jirrizulta li t-triq fejn sar l-incident hija wahda twila u dritta u wiesgha ta' cirka hames karozzi u jirrizulta li dak il-hin kien id-dlam ghalkemm kien hemm bozza fil-vicinanzi ta' fejn gara l-incident mal-hajt tal-fabbrika tal-Playmobil (Dok. "NMF") – U l-konvenut jghid (affidavit datat 31 ta' Ottubru 2006 – fol. 105) li huwa ma rax lill-attur peress li kellu zewg karozzi gejjin mid-direzzjoni opposta b'dawl qawwi hafna – ghalkemm ftit wara fl-istess affidavit tieghu jghid li:-

“f’daqqa wahda minn naha tal-passigier tieghu nara zewg persuni, mara u l-attur. Il-mara baqghet fejn kienet izda l-attur qasam habta u sabta ghal fuq il-vettura tieghi”.

Illi huwa veru li mhux biss is-sewwieq tal-vettura izda wkoll l-utenti l-ohra tat-triq ghandhom obbligi fl-investiment taghhom tat-toroq u dan jirrizulta minn diversi sentenzi inkluzi dawk citati mill-konvenut fl-ismjiet **“Mary Bonello vs Slyvia Fsadni”** (.A.C. 11 ta’ Marzu 1998); **“Sciberras vs Sciberras”** (P.A. 8 ta’ Gunju 1982), **“Anthony Callus vs George Grixti”** (P.A. (JSP) 4 ta’ Gunju 2002); u wkoll **“Joseph Micallef et vs Joseph Sammut”** (P.A. (RCP) 28 ta’ Gunju 2001); **“Carmel Schembri vs Dorianne Zerafa”** (P.A. (RCP) 12 ta’ Lulju 2001); **“Reginald Marmara’ vs Anthony Chetcuti”** (P.A. (RCP) 11 ta’ Lulju 2001) izda applikati l-principji fuq esposti ghall-kaz in ezami din il-Qorti thoss li r-responsabilita’ principali tal-istess incident kienet ta’ l-istess sewwieq li ma kienx attent fis-sewqan tieghu u dan ghaliex ma qghadtx attent sabiex jirregola s-sewqan tieghu tenut kont tac-cirkostanzi li kien fihom, u cjoe’ fit-triq wiesgha, fil-ghaxija u fid-dlam hlief ghal dawl tal-karozza u ftit dawl fit-triq, b’dan li allura kellu jkun hafna iktar prudenti fis-sewqan tieghu, u dan bizzejjed biex jirregola l-vettura tieghu meta huwa ra lill-attur jaqsam.

Illi fil-fatt il-Qorti tinnota li l-istess konvenut wara li mar l-ghassa jirrapporta l-incident (ghaliex lanqas biss baqa’ fuq il-post tal-incident) qal li huwa ma rax lill-attur ghaliex ma setax jara bil-*bright* ta’ zewg karozzi li kienu gejjin mid-direzzjoni opposta, haga li rrepeta ghall-ewwel fl-affidavit tieghu, izda li mbaghad ta versjoni differenti meta qal li huwa ra lill-attur gej fuqu habta u sabta; certament li din it-tip ta’ xhieda tal-istess konvenut hija kontradittorja u allura ma hijiex kredibbli; dan ghaliex jew ma rax lill-attur minhabba id-dawl tal-karozzi li kienu gejjien quddiemu (li prova dwar l-istess ma ingabitx) jew ra lill-attur gej lejh f’daqqa. Din il-Qorti thoss li f’dan l-istat tal-provi, l-versjoni tal-konvenut ma hijiex kredibbli, ma hijiex verosimili, u hija wkoll kontradittorja, b’dan li thoss li l-istess konvenut kien principalment responsabbli ghall-incident li sehh mertu tal-kawza odjerna.

Illi pero' fl-istess waqt din il-Qorti thoss li l-istess attur ikkontribwixxa ghall-istess incident ghaliex minkejja li ra l-karozza li kien qed isuq il-konvenut gejja minn fuq il-lemin tieghu (u mhux ma ra xejn kif qal ghall-ewwel fl-affidavit tieghu – xhieda li huwa biddel fil-kontro-ezami tieghu – kif hawn indikat), huwa xorta ghazel li jaqsam ghaliex ikkalkula li l-istess karozza kienet il-boghod – kalkolu li jidher li sar hazin. Fuq dan jinghad ukoll li kontrarjament ghall-attur, Josianne Vella li kienet qed taqsam warajh it-triq, mill-ewwel qalet li rat karozza mill-boghod, mentri l-attur ghall-ewwel qal li ma ra l-ebda karozza gejja u wara fil-kontro-ezami tieghu qal mod iehor.

Illi fid-dawl ta' dan kollu din il-Qorti thoss li l-konvenut ghandu jinzamm principalment responsabbli ghall-incident stradali mertu tal-kawza odjerna u allura qed jigi apporzjonat il-grad ta' 75% tar-responsabbilta` tal-incident, mentri l-attur qed jigi mizmum li kkontribwixxa ghall-istess sinistru fil-grad ta' 25 % u dan ghar-ragunijiet fuq indikati.

Illi ghal dawk li huma danni jirrizulta li mir-rapport tal-periti perizjuri datat 23 ta' Ottubru 2006 li minhabba l-istess incident l-attur soffra debilita' permanenti ta' tmienja fil-mija (8%) peress li huwa sofra hsara f'saqajh il-leminija kif indikat fix-xhieda prodotta u fl-istess rapport u ma hemm l-ebda raguni ghaliex din il-Qorti ma ghandhiex taddotta dan il-persentagg ta' disabilita'.

Illi dwar likwidazzjoni ta' din il-Qorti sejra timxi fuq il-paga minima nazzjonali fis-sena 2002, li kienet dik ta' Lm51.38 (€119.51) fil-gimgha li twassal ghall-introjtu annwali ta' €6,225 u tenut kont li meta wiehed jikkonsidra l-logorju kontinwu tal-flus fuq il-pagament annwali liema ammont se jibqa' kif stabbilit fid-data ta' din is-sentenza, u wkoll l-istaticita', fl-ammont minghajr ebda assunzjoni ulterjuri ta' zidiet possibbli, apparti iz-zidiet tal-gholi tal-hajja **"Elvira Abela vs Onor. Prim Ministru et"** (A.C. 30 ta' Dicembru 1994) u meta wiehed jikkonsidra zidiet ohra li l-istess attur jista' jgawdi minnhom, din il-Qorti bl-applikazzjoni tal-

moltiplinand ser timxi fuq introjtu annwali ta’ €7,500 fis-sena.

Illi wkoll jirrizulta li l-attur kellu 17 sena meta sar l-incident u sejra tittiehed fl-istabilment tal-ammmont ta’ danni dak li hemm provdut fl-**artikolu 1045 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta’ Malta** u dan fis-sens li-

*“Persuna responsabbli ghandha twiegeb (*inter alia) *ghat-telf ta’ qligh li tbati ’l quddiem minhabba inkapacita’ ghal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-ghemil seta’ jgib”.*

Illi f**l-artikolu 1045 (2)** tali “*somma li ghandha tigi moghtija ghal din l-inkapacita’ tigi stabilita’ mill-Qorti, wara li tqis ic-cirkostanzi tal-kaz, u b’mod partikolari, x-xorta u il-grad ta’ inkapacita’ ikkagunata, u l-kondizzjoni tal-parti li tbati l-hsara”.*

Illi bbazat fuq l-eta’ ta’ 17 sena din il-Qorti sejra tahdem fuq multiplier ta’ 40 sena fuq dizabilita’ permanenti ta’ 8% u dan jwassal ghas-somma:-

€7,500 x 40 x 8% = €24,000.

Illi tenut kont li l-konvenut huwa responsabbli ghall grad ta’ 75% tal-istess incident mela allura l-ammont li li huwa attribwibbli lill-konvenut huwa dak ta’ €18,000.

Illi fuq l-iskorta tas-sentenzi **“Angelo Galea vs Joseph D’Agistino et”** (P.A. (JSP) 16 ta’ Dicembru 1996) u **“Olga Busuttil et vs Raymond Muscat”** (P.A. (GCD) 6 ta’ Gunju 1997) u **“Arthur Bonello nomine et vs James Camilleri et”** (P.A. (JSP) 13 ta’ Jannar 1998) u **“Darren Sammut vs Eric Zammit”** (P.A. (RCP) 29 ta’ Novembru 2001) la darba ghaddew iktar minn sitt (6) snin mid-data tal-incident it-tnaqqis ghall-*lump sum payment* ma ghandux ikun ta’ iktar min 6% b’dan ghalhekk li l-ammont fuq indikat ghandu jinzel b’Euro 1,080 ghal sittax-il elf, disa’ mija u ghoxrin (€16,920).

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut u tas-socjeta’ intervenuta fil-kawza biss in kwantu l-istess huma b’xi mod inkompatibbli ma’ dak hawn deciz, **tilqa’ t-talbiet attrici biss fis-sens hawn deciz** b’dan illi:-

1. Tiddikjara lill-konvenut responsabbli ghall-incident awtomobilistiku li sehh f’Hal Far limiti ta’ Birzebbuga, fid-9 ta’ Lulju 2002 fil-grad ta’ 75% u allura responsabbli ghad-danni konsegwenzjali li garrab l-attur bhala rizultat ta’ dan l-incident fl-istess grad u persentagg, b’dan li l-attur innifsu kkontribiwxxa ghall-istess incident fil-grad ta’ 25%;

2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur rizultat ta’ dan l-istess incident u li ghalihom huwa responsabbli l-konvenut fl-ammont ta’ sittax il-elf, disa’ mija u ghoxrin ewro (€16,920).

3. Tikkundanna lill-istess konvenut ihallas lill-attur l-ammont hekk likwidat ta’ sittax il-elf, disa’ mija u ghoxrin (€16,920).

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra interpellatorja tat-22 ta’ Ottubru 2002 u tal-ittra ufficjali prezentata fil-25 ta’ Frar 2003 jithallsu kwantu ghal 25% mill-attur u kwantu ghal 75% mill-konvenut, hlief ghall dawk tas-socjeta’ intervenuta fil-kawza li ghandha thallas l-ispejjez taghha u bl-imghax legali fuq is-somma dovuta mill-konvenut lill-attur mid-data ta’ din is-sentenza sal-effettiv pagament kontra l-konvenut.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------